Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

11. september 2019*

»Præjudiciel forelæggelse – forbrugerbeskyttelse – forbrugerkreditaftaler – direktiv 2008/48/EF – artikel 16, stk. 1 – førtidig tilbagebetaling – forbrugerens ret til en reduktion af de samlede kreditomkostninger, der består af renter og omkostninger i den resterende del af aftalens løbetid«

I sag C-383/18,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku (retten i første instans Lublin-Wschód i Lublin med sæde i Świdnik, Polen) ved afgørelse af 28. maj 2018, indgået til Domstolen den 11. juni 2018, i sagen

Lexitor sp. z o.o.

mod

Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa im. Franciszka Stefczyka,

Santander Consumer Bank S.A.,

mBank S.A.,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, J.-C. Bonichot, samt dommerne C. Toader (refererende dommer), A. Rosas, L. Bay Larsen og M. Safjan,

generaladvokat: G. Hogan,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

– Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa im. Franciszka Stefczyka ved radcowie prawni P. Chojecki og P. Skurzyński samt ved adwokat M. Kowara,

– Santander Consumer Bank S.A. ved P. Kończal og P. Muciek radca prawny J. Wojnarowska,

* Processprog: polsk.

– mBank S.A. ved radca prawny A. Opalski,

– den polske regering ved B. Majczyna, som befuldmægtiget,

– den spanske regering ved S. Jiménez García, som befuldmægtiget,

– Europa-Kommissionen ved A. Szmytkowska, G. Goddin og C. Valero, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 23. maj 2019,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 16, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/48/EF af 23. april 2008 om forbrugerkreditaftaler og om ophævelse af Rådets direktiv 87/102/EØF (EUT 2008, L 133, s. 66).

2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med tre tvister mellem Lexitor sp. z o.o. (herefter »Lexitor«) på den ene side og henholdsvis Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo, Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa im. Franciszka Stefczyka (herefter »SKOK«), Santander Consumer Bank S.A. (herefter »Santander Consumer Bank«) og mBank S.A. (herefter »mBank«) på den anden side vedrørende reduktionen af de samlede forbrugerkreditomkostninger som følge af førtidig tilbagebetaling heraf.

Retsforskrifter

EU-retten

Direktiv 87/102/EØF

3 Artikel 8 i Rådets direktiv 87/102/EØF af 22. december 1986 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om forbrugerkredit (EFT 1987, L 42, s. 48), som blev ophævet og erstattet ved direktiv 2008/48 med virkning fra den 11. juni 2010, bestemte følgende:

»Forbrugeren har ret til at opfylde sine forpligtelser i henhold til en kreditaftale forud for forfaldstidspunktet. I så fald skal forbrugeren i overensstemmelse med de af medlemsstaterne fastsatte bestemmelser have ret til en rimelig reduktion af de samlede kreditomkostninger.«

Direktiv 2008/48

4 7., 9. og 39. betragtning til direktiv 2008/48 har følgende ordlyd:

»(7) For at få et velfungerende indre marked for forbrugerkredit bragt i stand må der indføres en harmoniseret fællesskabsramme på en række centrale områder. I lyset af den stadige udvikling af markedet for forbrugerkredit og de europæiske borgeres stigende mobilitet bør fremtidsorienterede fællesskabsbestemmelser, som vil kunne tilpasses fremtidige kredittyper, og som giver medlemsstaterne en passende grad af fleksibilitet med hensyn til gennemførelsen, kunne bidrage til at få etableret en moderne forbrugerkreditlovgivning.

[…]

(9) Fuldstændig harmonisering er nødvendig for at sikre, at alle forbrugere i Fællesskabet nyder samme høje grad af beskyttelse af deres interesser og for at skabe et ægte indre marked. […]

[…]

(39) Forbrugeren bør have mulighed for at indfri sine forpligtelser forud for det tidspunkt, der er fastsat i kreditaftalen. I tilfælde af hel eller delvis førtidig tilbagebetaling bør kreditgiveren have ret til kompensation for de omkostninger, der er direkte knyttet til den førtidige tilbagebetaling, idet der også tages hensyn til kreditgiverens eventuelle besparelser. Der er dog en række principper, der skal overholdes, når der træffes afgørelse om beregning af kompensationen. Kompensationen til kreditgiveren bør beregnes på en måde, der er gennemskuelig og forståelig for forbrugerne, allerede før kreditaftalen indgås, og under alle omstændigheder når den forvaltes. Desuden bør beregningsmetoden være let at anvende for kreditgiveren, og den bør lette de ansvarlige myndigheders kontrol af kompensationen. […]«

5 Direktivets artikel 3 har følgende ordlyd:

»I dette direktiv forstås ved:

(a) »forbruger«: en fysisk person, der i forbindelse med transaktioner, som er omfattet af dette direktiv, ikke handler som led i sin erhvervsmæssige virksomhed

[…]

(g) »samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkreditten«: alle omkostninger, herunder renter, provision, afgifter, og enhver anden form for honorar, som forbrugeren skal betale i forbindelse med kreditaftalen, og som kreditgiveren har kendskab til, bortset fra notarialgebyrer; omkostninger ved accessoriske tjenesteydelser i forbindelse med kreditaftalen, navnlig forsikringspræmier, medregnes også, såfremt indgåelsen af aftalen om tjenesteydelser desuden er obligatorisk for at opnå kreditten eller for at opnå kreditten på de annoncerede vilkår og betingelser

[…]«

6 Artikel 16 i nævnte direktiv med overskriften »Førtidig tilbagebetaling« bestemmer følgende:

»1. Forbrugeren har til enhver tid ret til helt eller delvis at indfri sine forpligtelser i henhold til en kreditaftale. I sådanne tilfælde har forbrugeren ret til en reduktion af de samlede kreditomkostninger, der består af renter og omkostninger i den resterende del af aftalens løbetid.

2. I tilfælde af førtidig tilbagebetaling af en kredit har kreditgiveren ret til en rimelig og objektivt begrundet kompensation for eventuelle omkostninger, der er direkte forbundet med den førtidige tilbagebetaling af kreditten, hvis den førtidige tilbagebetaling falder i en periode, for hvilken der er aftalt en fast debitorrente.

Kompensationen må ikke overstige 1% af det kreditbeløb, der tilbagebetales før tiden, hvis der er mere end ét år mellem den førtidige betaling og kreditaftalens aftalte ophørstidspunkt. Hvis perioden ikke overstiger ét år, må kompensationen ikke overstige 0,5% af det kreditbeløb, der tilbagebetales før tiden.

3. Kompensation for førtidig tilbagebetaling kan ikke kræves:

a) hvis tilbagebetalingen har fundet sted i henhold til en forsikringsaftale, der har til formål at garantere tilbagebetalingen af kreditten

b) i forbindelse med kassekreditter, eller

c) hvis tilbagebetalingen falder i en periode, for hvilken der er ikke aftalt en fast debitorrente.

4. Medlemsstaterne kan beslutte, at

a) kreditgiveren kun kan kræve en sådan kompensation, hvis det beløb, der tilbagebetales førtidigt, overstiger den tærskel, der er fastsat i national ret. Denne tærskel må ikke overstige 10 000 EUR inden for enhver periode på 12 måneder

b) kreditgiveren undtagelsesvis kan kræve højere kompensation, hvis han kan bevise, at de tab, han har lidt som følge af den førtidige tilbagebetaling, overstiger det i medfør af stk. 2 fastsatte beløb.

Hvis den kompensation, som kreditgiveren kræver, overstiger dennes faktiske tab, kan forbrugeren kræve en tilsvarende nedsættelse.

I så tilfælde udgør tabet forskellen mellem den oprindeligt aftalte rente og den rente, til hvilken kreditgiveren kan udlåne det førtidigt tilbagebetalte beløb på markedet på tidspunktet for den førtidige tilbagebetaling, under hensyntagen til den førtidige tilbagebetalings indvirkning på de administrative omkostninger.

5. Ingen kompensation må overstige det rentebeløb, som forbrugeren skulle have betalt i perioden mellem den førtidige betaling og kreditaftalens aftalte ophørstidspunkt.«

7 Samme direktivs artikel 22 med overskriften »Harmonisering og direktivets ufravigelige karakter« har følgende ordlyd:

»1. I det omfang dette direktiv indeholder harmoniserede bestemmelser, kan medlemsstaterne ikke i national ret bibeholde eller indføre bestemmelser, der fraviger dem, der er fastsat i dette direktiv.

[…]

3. Medlemsstaterne sikrer endvidere, at de bestemmelser, som de vedtager til gennemførelse af dette direktiv, ikke kan omgås ved den måde, aftalerne udformes på, f.eks. ved at lade udnyttelse af kreditmuligheder eller kreditfaciliteter, der falder ind under dette direktivs anvendelsesområde, indgå i kreditaftaler, hvis art eller formål vil gøre det muligt at undgå anvendelsen af dette direktiv.«

National ret

8 Direktiv 2008/48 blev gennemført i polsk ret ved Ustawa o kredycie konsumenckim (lov om forbrugerkredit) af 12. maj 2011 (Dz.U. nr. 126, pos. 715), som affattet på det for tvisterne i hovedsagen relevante tidspunkt (herefter »loven om forbrugerkredit«).

9 I henhold til lovens artikel 5, nr. 6, omfatter begrebet »samlede kreditomkostninger« alle omkostninger, som forbrugeren skal betale i forbindelse med kreditaftalen, navnlig: renter, gebyrer, provision, afgifter, og enhver anden form for honorar, som kreditgiveren har kendskab til, samt omkostninger ved accessoriske tjenesteydelser i forbindelse med kreditaftalen, navnlig

forsikringspræmier, såfremt afholdelse af disse desuden er obligatorisk for at opnå kreditten eller for at opnå kreditten på de annoncerede vilkår og betingelser, bortset fra notarialgebyrer, som afholdes af forbrugeren.

10 I henhold til lovens artikel 49, stk. 1, reduceres de samlede kreditomkostninger ved tilbagebetaling af hele kreditten før det i aftalen fastsatte tidspunkt med de omkostninger, som vedrører den periode, med hvilken aftalens løbetid afkortes, selv om forbrugeren har afholdt dem før tilbagebetalingen.

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

11 Baggrunden for de tre tvister i hovedsagen, som den forelæggende ret har forenet, er indgåelsen af en forbrugerkreditaftale mellem en forbruger som omhandlet i artikel 3, litra a), i direktiv 2008/48 og henholdsvis SKOK, Santander Consumer Bank og mBank. Der blev i hver enkelt kreditaftale fastsat betaling til den pågældende bank af en provision, hvis størrelse ikke afhang af den nævnte aftales løbetid, dvs. henholdsvis 1 591,35 polske zloty (PLN) (ca. 380 EUR), 4 845 PLN (ca. 1 150 EUR) og 3 070,40 PLN (ca. 730 EUR).

12 Efter indfrielsen før tiden af deres forbrugerkreditter overdrog forbrugerne til Lexitor, et polsk selskab, som tilbyder forbrugere juridiske tjenesteydelser, deres fordringer over for bankerne som følge af den førtidige tilbagebetaling.

13 Efterfølgende anmodede Lexitor i sin egenskab af erhverver af fordringerne SKOK, Santander Consumer Bank og mBank om tilbagebetaling af en del af de provisioner, som forbrugerne havde betalt, med tillæg af morarenter.

14 Da kreditinstitutterne ikke efterkom disse opfordringer, anlagde Lexitor den 8. januar 2018, den 29. december 2017 og den 26. februar 2018 tre sager ved den forelæggende ret med påstand om, at henholdsvis Santander Consumer Bank, SKOK og mBank tilpligtes at betale en del af disse provisioner, som vedrører den periode, med hvilken kreditaftalernes løbetid afkortes, og morarenter.

15 De sagsøgte i hovedsagen gjorde indsigelse over for de kendelser om betalingspåbud, som den forelæggende ret havde udstedt.

16 Den forelæggende ret er i tvivl om, hvorvidt forbrugerens ret til reduktion af de samlede kreditomkostninger i tilfælde af førtidig tilbagebetaling heraf som omhandlet i artikel 16, stk. 1, i direktiv 2008/48, i en situation som den i hovedsagen omhandlede, ligeledes vedrører omkostninger, som er uafhængige af kreditaftalens løbetid. Den forelæggende ret har i denne forbindelse fremhævet, at selv om visse polske retter har besvaret dette spørgsmål benægtende på grundlag af loven om forbrugerkredit, har en anden ret derimod besvaret dette spørgsmål bekræftende ud fra en fortolkning af denne lov i lyset af direktivets artikel 16.

17 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at denne artikel skal fortolkes således, at reduktionen af de samlede kreditomkostninger omfatter omkostninger, som er uafhængige af aftalens løbetid. Ifølge den forelæggende ret vil denne fortolkning gøre det muligt at beskytte forbrugerens interesser og sikre balancen mellem parterne. Kreditgiveren kan i tilfælde af førtidig tilbagebetaling af aftalen genanvende det tilbagebetalte beløb til at tildele en ny kredit og således opnå en ny provision. En anden løsning ville risikere at skabe en praksis, hvor långivere kun anvender omkostninger, som formelt beskrives som værende uafhængige af kreditaftalens løbetid med henblik på at undgå, at disse omkostninger kan omfattes af reduktionen af de samlede kreditomkostninger.

18 Under disse omstændigheder har Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku (retten i første instans Lublin-Wschód i Lublin med sæde i Świdnik) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 16, stk. 1, sammenholdt med artikel 3, litra g), i [direktiv 2008/48], fortolkes således, at en forbruger ved indfrielse før tiden af sine forpligtelser i henhold til en kreditaftale har ret til reduktion af de samlede kreditomkostninger, herunder også de omkostninger, hvis størrelse ikke afhænger af den pågældende kreditaftales løbetid?«

19 Den forelæggende ret har ligeledes anmodet om, at sagen undergives en fremskyndet procedure i henhold til artikel 105, stk. 1, i Domstolens procesreglement. Denne anmodning blev forkastet ved kendelse afsagt af Domstolens præsident den 17. september 2018, Lexitor (C-383/18, ikke trykt i Sml., EU:C:2018:769).

Det præjudicielle spørgsmål

20 Det skal indledningsvis præciseres, at den omstændighed, at tvisterne i hovedsagen udelukkende består mellem erhvervsdrivende, ikke er til hinder for anvendelsen af direktiv 2008/48. Således som generaladvokaten har anført i punkt 24 i forslaget til afgørelse, afhænger anvendelsesområdet for dette direktiv nemlig af parternes identitet i forhold til kreditten og ikke i forhold til den pågældende tvist. I nærværende sag udspringer de fordringer, som er genstand for tvisterne i hovedsagen, således af tre forbrugerkreditaftaler indgået mellem tre forbrugere og de tre sagsøgte i hovedsagen, hvilke forbrugerkreditaftaler blev overdraget til sagsøgeren i hovedsagen efter den førtidige tilbagebetaling af de nævnte aftaler.

21 Med sit spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 16, stk. 1, i direktiv 2008/48 skal fortolkes således, at retten til en reduktion af de samlede kreditomkostninger i tilfælde af førtidig tilbagebetaling af denne kredit ligeledes omfatter omkostninger, som er uafhængige af aftalens løbetid.

22 I henhold til artikel 16, stk. 1, i direktiv 2008/48, sammenholdt med 39. betragtning hertil, har forbrugeren ret til førtidig tilbagebetaling af aftalen og en reduktion af de samlede kreditomkostninger, der består af renter og omkostninger i den resterende del af aftalens løbetid.

23 Hvad angår begrebet »de samlede kreditomkostninger« defineres det i det nævnte direktivs artikel 3, litra g), således, at det omfatter alle omkostninger, herunder renter, provision, afgifter og enhver anden form for honorar, som forbrugeren skal betale i forbindelse med kreditaftalen, og som kreditgiveren har kendskab til, bortset fra notarialgebyrer. Denne definition indeholder derfor ikke nogen begrænsning vedrørende den pågældende kreditaftales løbetid.

24 I denne henseende gælder, som det bl.a. fremgår af anmodningen om præjudiciel afgørelse og af de indlæg, der er indgivet af både de sagsøgte i hovedsagen og de andre berørte parter i den foreliggende sag, at henvisningen til »den resterende del af aftalens løbetid« i artikel 16, stk. 1, i direktiv 2008/48 både kan fortolkes således, at omkostninger, der omfattes af reduktionen af de samlede kreditomkostninger, er begrænset til dem, der objektivt afhænger af aftalens løbetid, dem, som af kreditgiveren beskrives således, at de omhandler et bestemt trin i aftalens indgåelse eller opfyldelse, eller som en angivelse af, at den beregningsmetode, der skal anvendes med henblik på at foretage denne reduktion, består i at tage hensyn til de samlede omkostninger, som afholdes af forbrugeren, og derefter at reducere beløbet i forhold til den resterende del af aftalens løbetid.

25 En sammenlignende undersøgelse af de forskellige sprogversioner af artikel 16, stk. 1, i direktiv 2008/48 gør det ikke muligt at fastlægge den nøjagtige rækkevidde af reduktionen af de samlede kreditomkostninger. På den ene side er der i den nederlandske, polske og rumænske version af denne

bestemmelse en formodning for en reduktion af de omkostninger, der vedrører den resterende løbetid (»*een verlaging van de totale kredietkosten, bestaande uit de interesten en de kosten gedurende de resterende duur van de overeenkomst*«, »*obniżki całkowitego kosztu kredytu, na którą składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy*« og »*o reducere a costului total al creditului, care constă în dobânda și în costurile aferente duratei restante a contractului*«). På den anden side er den tyske og den engelske version af den pågældende bestemmelse karakteriseret ved en vis tvetydighed og tyder på, at de omkostninger, der er knyttet til denne periode, peger mod en beregning af reduktionen (»*das Recht auf Ermäßigung der Gesamtkosten des Kredits, die sich nach den Zinsen und den Kosten für die verbleibende Laufzeit des Vertrags richtet*« og »*reduction consisting of the interest and the costs for the remaining duration of the contract*«). Den italienske version af den samme bestemmelse henviser ligesom den franske version til renter og omkostninger »i« (»*dovuti*«) den resterende del af aftalens løbetid. Endelig kræves der i henhold til den spanske version af artikel 16, stk. 1, i direktiv 2008/48 en reduktion, som omfatter omkostninger, der vedrører resten af kontraktens løbetid (»*una reducción del coste total del crédito, que comprende los intereses y costes correspondientes a la duración del contrato que quede por transcurrir*«).

26 Ifølge Domstolens faste praksis skal der ved fortolkningen af denne bestemmelse imidlertid ikke blot tages hensyn til ordlyden, men ligeledes til den sammenhæng, hvori den indgår, og til de mål, der forfølges med den ordning, som den udgør en del af (jf. i denne retning dom af 10.7.2019, Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände, C-649/17, EU:C:2019:576, præmis 37).

27 Det skal for så vidt angår sammenhængen bemærkes, at det i artikel 8 i direktiv 87/102, som blev ophævet og erstattet ved direktiv 2008/48, var fastsat, at »forbrugeren i overensstemmelse med de af medlemsstaterne fastsatte bestemmelser [skal] have ret til en rimelig reduktion af de samlede kreditomkostninger«.

28 Det skal således fastslås, at artikel 16, stk. 1, i direktiv 2008/48 har givet forbrugerens ret til en reduktion af kreditomkostningerne i tilfælde af førtidig tilbagebetaling et konkret udtryk ved at erstatte det generelle begreb »rimelig reduktion« med det mere præcise »de samlede kreditomkostninger« og ved at tilføje, at der skal foretages en reduktion i »renter og omkostninger«.

29 Hvad angår formålet med direktiv 2008/48 følger det af Domstolens faste praksis, at dette har til hensigt at sikre et højt forbrugerbeskyttelsesniveau (jf. i denne retning dom af 6.6.2019, Schyns, C-58/18, EU:C:2019:467, præmis 28 og den deri nævnte retspraksis). Denne beskyttelsesordning bygger på den betragtning, at forbrugeren befinder sig i en svagere stilling end den erhvervsdrivende hvad angår såvel forhandlingsstyrke som informationsniveau (jf. i denne retning dom af 21.4.2016, Radlinger og Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, præmis 63).

30 For at sikre denne beskyttelse pålægger artikel 22, stk. 3, i direktiv 2008/48 medlemsstaterne at sikre, at de bestemmelser, som de vedtager til gennemførelse af dette direktiv, ikke kan omgås ved den måde, aftalerne udformes på.

31 Effektiviteten af forbrugerens ret til en reduktion af de samlede kreditomkostninger ville således blive undergravet, hvis reduktionen af kreditten kunne begrænses til en hensyntagen til alene de omkostninger, der af kreditgiveren beskrives som værende afhængige af aftalens løbetid, da omkostninger og fordelingen heraf, som generaladvokaten har anført i punkt 54 i forslaget til afgørelse, fastsættes ensidigt af banken, og opkrævning af omkostninger kan indeholde en vis profitmargen.

32 Som den forelæggende ret endvidere har fremhævet, ville en begrænsning af muligheden for en reduktion af de samlede kreditomkostninger til alene de omkostninger, som udtrykkeligt er forbundet med aftalens løbetid, indebære en risiko for, at forbrugeren pålægges højere engangsomkostninger på tidspunktet for kreditaftalens indgåelse, eftersom en kreditgiver kunne være fristet til at minimere de omkostninger, der er afhængige af aftalens løbetid.

33 Som generaladvokaten også har anført i punkt 53 og 55 i forslaget til afgørelse, gør kreditinstitutternes råderum i forbindelse med fakturering og deres interne organisering det i praksis yderst vanskeligt for en forbruger eller en domstol at fastlægge de omkostninger, som objektivt set er forbundet med aftalens løbetid.

34 Det skal tilføjes, at en medregning af omkostninger, som ikke er afhængige af aftalens løbetid, i reduktionen af de samlede kreditomkostninger ikke kan stille kreditgiveren uforholdsmæssigt ringere. Det skal nemlig bemærkes, at sidstnævntes interesser varetages gennem dels artikel 16, stk. 2, i direktiv 2008/48, der giver en kreditgiver ret til en kompensation for eventuelle omkostninger, der er direkte forbundet med den førtidige tilbagebetaling af aftalen, dels direktivets artikel 16, stk. 4, som giver medlemsstaterne en yderligere mulighed for at sikre, at kompensationen tilpasses kredit- og markedsbetingelserne for at beskytte kreditgiverens interesser.

35 Det skal endelig bemærkes, at en långiver i tilfælde af førtidig tilbagebetaling forud modtager det lånte beløb, som således er tilgængeligt med henblik på en eventuel indgåelse af en ny kreditaftale.

36 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 16, stk. 1, i direktiv 2008/48 skal fortolkes således, at forbrugerens ret til en reduktion af de samlede kreditomkostninger i tilfælde af førtidig tilbagebetaling af kreditten omfatter alle de omkostninger, som pålægges forbrugeren.

Sagsomkostninger

37 Da sagen i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

Artikel 16, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/48/EF af 23. april 2008 om forbrugerkreditaftaler og om ophævelse af Rådets direktiv 87/102/EØF skal fortolkes således, at forbrugerens ret til en reduktion af de samlede kreditomkostninger i tilfælde af førtidig tilbagebetaling af kreditten omfatter alle de omkostninger, som pålægges forbrugeren.

Underskrifter